YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
27 päivänä lokakuuta 1982 *

Yhdistetyissä asioissa 35/82 ja 36/82,

jotka Alankomaiden Hoge Raad on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevissa välitoimimenettelyissä

Elestina Esselina Christina Morson

vastaan

1. Staat der Nederlanden

2. Hoofd van de Plaatselijke Politie in de zin van de Vreemdelingenwet

ja

Sewradjie Jhanjan

vastaan

Staat der Nederlanden

ennakkoratkaisun perustamissopimuksen 177 artiklan kolmannen kohdan ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) 10 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

toimien kokoonpanossa: presidentti J. Mertens de Wilmars, jaostojen puheenjohtajat A. O'Keeffe ja U. Everling sekä tuomarit P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco ja T. Koopmans,

julkisasiamies: Sir Gordon Slynn,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Alankomaiden Hoge Raad on esittänyt 15.1.1982 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 21.1.1982, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi kysymystä, jotka ovat samanlaiset molemmissa yhdistetyissä asioissa, perustamissopimuksen 177 artiklan kolmannen kohdan ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) 10 artiklan tulkinnasta.

2 Pääasian kantajat, Surinamin kansalaiset Morson ja Jhanjan ovat hakeneet oleskelulupaa Alankomaissa asettuakseen asumaan tyttärensä ja poikansa luokse. Tytär ja poika ovat Alankomaiden kansalaisia ja huolehtisivat kantajista. Asiakirja-aineistosta käy ilmi, että he ovat palkkatyössä Alankomaissa mutta eivät ole koskaan olleet työssä toisessa jäsenvaltiossa. Oikeusasiain valtiosihteerin hylättyä hakemukset Morson ja Jhanjan ovat esittäneet oikeusasiain valtiosihteerille oikaisuvaatimukset.

3 Alankomaiden ulkomaalaislainsäädännön nojalla edellä esitetyn kaltaiset oikaisuvaatimukset yleensä lykkäävät maastakarkotusmääräystä. Oikeusasiain valtiosihteeri voi kuitenkin kieltäytyä tunnustamasta lykkäävää vaikutusta, missä tapauksessa voidaan hakea välitoimia koskevaa päätöstä tavallisessa tuomioistuimessa. Kyseistä välitoimimenettelyä säännellään *Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*in (Alankomaiden siviiliprosessilain) 289–297 pykälässä. Tämän lain 292 pykälässä säädetään, että "väliaikaismääräykset eivät vaikuta pääasiassa annettavaan ratkaisuun".

4 Tässä tapauksessa pääasian kantajat hakivat sellaista väliaikaismääräystä, että Alankomaiden valtiota kiellettäisiin karkottamasta heitä maasta ainakin siihen asti, kun heidän oikaisuvaatimuksistaan on tehty päätös tuomioistuimessa, jonka päätöksiin ei saa hakea muutosta. Tältä osin he vetosivat edellä mainitun asetuksen (ETY) N:o 1612/68 10 artiklan 1 kohtaan, jossa annetaan tietyille perheenjäsenille, mukaan lukien sellaisen työntekijän, joka on jäsenvaltion kansalainen ja työssä toisen jäsenvaltion alueella, huollettavina olevat sukulaiset ylenevässä polvessa, oikeus tulla asumaan kyseisen työntekijän luokse. He ovat myös vedonneet perustamissopimuksen 7 ja 48 artiklassa määrättyyn syrjintäkieltoon.

5 Hoge Raad, jonka käsiteltäväksi välitoimia koskeva hakemus on saatettu kassaatiomenettelyssä, on katsonut, että asian ratkaiseminen edellyttää yhteisön oikeuden säännösten ja määräysten tulkintaa, ja se on siksi esittänyt seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Ottaen huomioon, että Hoge Raadin päätös välitoimimenettelyssä ei sido pääasiaa myöhemmin käsittelevää tuomioistuinta, onko Hoge Raadin välitoimimenettelyssä Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 177 artiklan kolmannen kohdan perusteella pyydettävä ennakkoratkaisua yhteisöjen tuomioistuimelta, jos edellä mainitun artiklan ensimmäisen kohdan tulkinta tulee esille kassaatiomenettelyssä? Jollei esitettyyn kysymykseen ole mahdollista vastata yleisesti ottaen myöntävästi tai kieltävästi, kysytään, minkälaisista olosuhteista kyseisen velvollisuuden olemassaolo on riippuvainen?

2) Estetäänkö työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 10 artiklassa yksinään tai yhdessä yhteisön oikeuden muiden säännösten ja määräysten kanssa jäsenvaltiota epäämästä alueellaan työssä olevan työntekijän asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulta perheenjäseneltä oikeutta tulla asumaan kyseisen työntekijän kanssa, jos hän on sen jäsenvaltion kansalainen, jossa on työssä, ja kyseisellä perheenjäsenellä on eri kansalaisuus?"

Ensimmäinen kysymys

6 Ensimmäiseksi kysytään pääasiallisesti, onko perustamissopimuksen 177 artiklan kolmatta kohtaa tulkittava siten, että kansallisen tuomioistuimen,

jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on saatettava kyseisen artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu tulkintakysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos kysymys on tullut esiin välitoimimenettelyssä ja jos tehtävä päätös ei sido pääasian myöhemmin käsittelevää tuomioistuinta, vaikka viimeksi mainittu tuomioistuin kuuluisi toiseen tuomioistuinjärjestelmään.

7 Perustamissopimuksen 177 artiklan toisen kohdan mukaan jäsenvaltion tuomioistuin, jossa 177 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu tulkintaa tai pätevyyttä koskeva kysymys tulee esille, voi pyytää yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan kysymyksen, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen. Kuitenkin saman 177 artiklan kolmannen kohdan mukaan tällaisen kysymyksen tullessa esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen on saatettava kysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

8 Yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut 24.5.1977 antamassaan tuomiossa (asia 107/76, Hoffmann-La Roche, Kok. 1977, s. 957), että 177 artiklan tarkoituksena on varmistaa yhteisön oikeuden yhdenmukainen tulkinta ja soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa. Tässä tarkoituksessa kolmannen kohdan erityisenä tavoitteena on estää sellaisen kansallisen oikeuskäytännön syntyminen missään jäsenvaltiossa, joka olisi ristiriidassa yhteisön oikeuden sääntöjen kanssa. Tästä tarkoituksesta seuraavat vaatimukset täyttyvät summaaristen ja kiireellisten menettelyjen, kuten tässä tapauksessa käsiteltävän menettelyn, osalta silloin, kun tavanomainen pääasiaa koskeva oikeudenkäynti, jossa kaikkien summaarisessa menettelyssä pääasiasta väliaikaisesti ratkaistavaksi erotettujen yhteisön oikeutta koskevien kysymysten uudelleen tutkiminen on sallittu, on aloitettava joko joka tapauksessa tai hävinneen asianosaisen pyynnöstä.

9 Näin ollen 177 artiklan kolmannen kohdan erityistavoite on turvattu sillä, että velvollisuutta saattaa asia yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi sovelletaan pääasiaa koskevan oikeudenkäynnin osalta, vaikka oikeudenkäynti pidettäisiin toiseen tuomioistuinjärjestelmään kuuluvassa tuomioistuimessa kuin välitoimimenettely, kunhan tuossa vaiheessa on mahdollista saattaa 177 artiklan nojalla esille tulleet yhteisön oikeutta koskevat kysymykset yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi.

10 Hoge Raadin ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että perustamissopimuksen 177 artiklan kolmatta kohtaa on tulkittava siten, ettei kansallisen tuomioistuimen, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tarvitse saattaa yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi 177 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua tulkintakysymystä, jos kysymys on tullut esille välitoimimenettelyssä eikä tehtävä päätös sido tuomioistuinta, jonka käsiteltäväksi pääasia myöhemmin saatetaan, edellyttäen, että kukin asianosainen voi aloittaa tai vaatia aloitettavaksi, myös toiseen tuomioistuinjärjestelmään kuuluvassa tuomioistuimessa, pääasiaa koskevan oikeudenkäynnin, jonka kuluessa summaarisessa menettelyssä väliaikaisesti erotettu yhteisön oikeuden kysymys voidaan tutkia uudelleen ja saattaa 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisumenettelyssä tutkittavaksi.

Toinen kysymys

11 Toisessa kysymyksessä halutaan pääasiallisesti tietää, kielletäänkö, ja tarvittaessa missä olosuhteissa, yhteisön oikeudessa jäsenvaltiota epäämästä alueellaan työssä olevan työntekijän asetuksen (ETY) N:o 1612/68 10 artiklassa tarkoitetulta perheenjäseneltä maahanpääsy ja alueellaan oleskelu, jos työntekijä on kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja kyseisellä perheenjäsenellä on kolmannen maan kansalaisuus.

12 Perustamissopimuksen 48 artiklan nojalla työntekijöiden vapaa liikkuvuus yhteisössä edellyttää kaiken kansalaisuuteen perustuvan jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjinnän poistamista. Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 10 artiklan mukaan työntekijän tietyillä tässä säännöksessä määritetyillä perheenjäsenillä, mukaan lukien hänen huollettavinaan olevat sukulaiset ylenevässä polvessa, "on kansalaisuudesta riippumatta oikeus tulla asumaan sellaisen työntekijän luokse, joka on jäsenvaltion kansalainen ja työssä toisen jäsenvaltion alueella".

13 Koska edellä mainitun asetuksen sanamuoto ei koske sellaisen työntekijän huollettavina olevia perheenjäseniä, joka on sen jäsenvaltion kansalainen, jossa hän on työssä, kysymykseen annettava vastaus riippuu siitä, voidaanko perheenjäsenten maahanpääsy- ja oleskeluoikeus johtaa säännöstön asiayhteydestä ja sen paikasta yhteisön oikeuden kokonaisrakenteessa.

14 Tältä osin pääasian kantajat vetoavat kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoon, joka on ilmaistu yleisesti perustamissopimuksen 7 artiklassa ja erityisesti perustamissopimuksen 48 artiklassa.

15 On kuitenkin ilmeistä, että mainittuihin määräyksiin voidaan vedota ainoastaan, jos kyseinen tilanne kuuluu yhteisön oikeuden soveltamisalaan, toisin sanoen tässä tapauksessa niiden oikeussääntöjen soveltamisalaan, jotka koskevat työntekijöiden vapaata liikkuvuutta yhteisössä. Päätelmä johtuu kyseisten artiklojen sanamuodosta ja on myös niiden tavoitteen mukainen. Kyseisenä tavoitteena on edistää kaikkien esteiden poistamista sellaisten yhteismarkkinoiden perustamiseksi, joilla jäsenvaltioiden kansalaisilla on mahdollisuus liikkua vapaasti jäsenvaltioiden alueella harjoittaakseen taloudellista toimintaansa.

16 Edellä esitetystä seuraa, ettei työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevia perustamissopimuksen määräyksiä ja niiden täytäntöönpanemiseksi annettua säännöstöä voida soveltaa tilanteisiin, jotka eivät missään määrin liity yhteisön oikeudessa säänneltyihin tilanteisiin.

17 Edellä esitetty pätee epäilemättä työntekijöihin, jotka eivät koskaan ole käyttäneet oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen yhteisön alueella.

18 Hoge Raadin esittämään toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, ettei yhteisön oikeudessa kielletä jäsenvaltiota epäämästä maahanpääsyä ja alueellaan oleskelua, alueellaan työssä olevan työntekijän, joka ei ole koskaan käyttänyt oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen yhteisön alueella, sellaiselta perheenjäseneltä, joka on mainittu työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 10 artiklassa, jos työntekijällä on tämän jäsenvaltion kansalaisuus ja perheenjäsenellä kolmannen maan kansalaisuus.

Oikeudenkäyntikulut

19 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Alankomaiden ja Ison-Britannian hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Alankomaiden Hoge Raadin 15.1.1982 tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Perustamissopimuksen 177 artiklan kolmatta kohtaa on tulkittava siten, ettei kansallisen tuomioistuimen, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tarvitse saattaa yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi 177 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua tulkintakysymystä, jos kysymys on tullut esille välitoimimenettelyssä eikä tehtävä päätös sido tuomioistuinta, jonka käsiteltäväksi pääasia myöhemmin saatetaan, sillä edellytyksellä, että kukin asianosainen voi aloittaa tai vaatia aloitettavaksi, myös toiseen tuomioistuinjärjestelmään kuuluvassa tuomioistuimessa, pääasiaa koskevan oikeudenkäynnin, jonka kuluessa summaarisessa menettelyssä väliaikaisesti ratkaistu yhteisön oikeuden kysymys voidaan tutkia uudelleen ja saattaa 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisumenettelyssä tutkittavaksi.**

2) **Yhteisön oikeudessa ei kielletä jäsenvaltiota epäämästä maahanpääsyä ja alueellaan oleskelua, alueellaan työssä olevan työntekijän, joka ei ole koskaan käyttänyt oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen yhteisön alueella, sellaiselta perheenjäseneltä, joka on mainittu työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 10 artiklassa, jos työntekijällä on tämän jäsenvaltion kansalaisuus ja perheenjäsenellä kolmannen maan kansalaisuus.**

Mertens de Wilmars O'Keeffe Everling

Pescatore Mackenzie Stuart Bosco Koopmans

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä lokakuuta 1982.

H. A. Rühl
määrätty kirjaaja
johtava hallintovirkamies

J. Mertens de Wilmars
presidentti